

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

доц. Антон ЦАНТЕЛЕЙМОНОВ

“30” серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Туризмологія: теорія туризму»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Другий (магістерський)
галузь знань 24 «Сфера обслуговування»
(шифр і назва)
спеціальність 242 «Туризм»
(шифр і назва)
освітня програма 242 «Туризм»
(шифр і назва)
вид дисципліни обов'язкова
(обо'язкова/ за вибором)
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2021/ 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

27 серпня 2021 року, протокол № 1

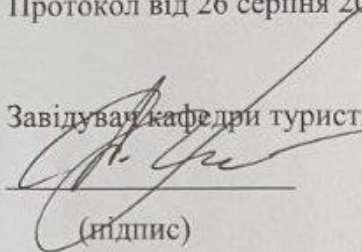
Розробник програми:

Парфіненко Анатолій Юрійович – кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від 26 серпня 2021 року, № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

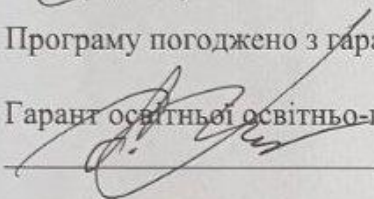

(підпис)

доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Туризм»

Гарант освітньої освітньо-професійної програми «Туризм»

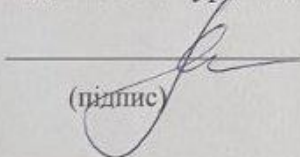
(підпис)

доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від 27 серпня 2021 року, № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

доц. Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Туризмологія: теорія туризму» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки рівня вищої освіти магістр спеціальності 242 «Туризм».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення дисципліни «Туризмологія: теорія туризму» є узагальнення накопичених знань в результаті вивчення туризмознавчих дисциплін, створення цілісної уяви про туризм як соціальний інститут, як певну форму природно-суспільного буття та життєдіяльності людини, яка подорожує.

1.2. **Завданням** вивчення дисципліни «Туризмологія» є:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК 1. Діяти на засадах розуміння цивілізаційних гуманітарних цінностей та глобалізаційних процесів, пріоритетів національного розвитку;

ЗК 3. Уміння працювати в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі;

ЗК 4. Вільне володіння та здатність спілкуватися діловою англійською та іншою (шими) іноземною (ними) мовою (мовами) в професійній діяльності;

ЗК 5. Уміння спілкуватися з експертами інших сфер діяльності по актуальних проблемах розвитку туризму і рекреації;

ЗК 6. Уміння розробляти проекти та управляти ними;

ЗК 8. Здатність до time-менеджменту;

ЗК 10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК 1. Здатність визначати основні наукові поняття та категорії методології туризму та рекреації (туризмології) і застосовувати їх у професійній діяльності;

ФК 2. Здатність використовувати методи наукових досліджень у сфері туризму та рекреації;

ФК 4. Розуміння завдань національної та регіональної туристичної політики та механізмів регулювання туристичної діяльності;

ФК 5. Здатність використовувати теорію і методи інноваційно-інформаційного розвитку на різних рівнях управління;

ФК 6. Здатність до організації та управління туристичним процесом на локальному та регіональному рівнях, в туристичній дестинації, на туристичному підприємстві;

ФК 7. Здатність розробляти та сприяти упровадженню регіональних програм розвитку сталого туризму.

1.3. Кількість кредитів – 5.

1.4. Загальна кількість годин – 150.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
26 год.	10 год. (2 ауд./ 8 дист.)
Практичні, семінарські заняття	
13 год.	год.
Лабораторні заняття	
	год.
Самостійна робота	
111 год.	140 год.
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН 1. Знання передових концепцій, методів науково-дослідної та професійної діяльності на межі предметних областей туризму;

ПРН 2. Здатність розуміти і застосовувати на практиці теорії та методологію системи наук, які формують туризмологію;

ПРН 11. Вільно володіти державною мовою і використовувати її в професійній діяльності;

ПРН 19. Демонструвати здатність саморозвиватися та самовдосконалюватися упродовж життя;

2. Тематичний план навчальної дисципліни

ЧАСТИНА 1. ГЕНЕЗА ТУРИЗМОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ

Тема 1. Туризмологія як соціоіуманітарна наука

Основні теорії розвитку туризму. Актуалізація потреби створення теорії туризму: широкомасштабність туристичної діяльності, необхідність наукового підходу до вирішення нагальних завдань туристичної галузі, забезпечення високої економічної і соціальної ефективності туризму. Теоретико-методологічні засади туризмології. Кореляційне співвідношення теорії і практики туризму, виявлення зв'язків туризму з економікою, географією, культурою, соціологією, психологією тощо.

Об'єкт, предмет і суб'єкт туризмології, їх сутність і взаємовідношення.

Тема 2. Основні тенденції розвитку туризму в сучасному світі

Глобалізація та глокалізація в туризмі. Сталий туризм. Відповідальний туризм. Доступний туризм. Процеси диверсифікації в туризмі. Індивідуалізація. Технологізація. Електронний туризм. Віртуалізація подорожей. Постмодерністські тенденції в туризмі. Нішевий туризм. Демографічні тенденції в туризмі. Перехід від індустрії послуг до індустрії досвіду і розваг.

Тема 3. Осмислення феномену подорожей у передтуризмологічній літературі

Осмислення феномену подорожей в процесі становлення туризмологічного знання.

Перші узагальнення подорожей в античній філософії (Фалес, Солон, Піфагор, Платон, Анахарсіс, Прокл).

Сутність, характер подорожей в епоху Середньовіччя, їх інтерпретація у теологічних вченнях Св.Августина і Фоми Аквінського.

Виникнення туризму в Новий Час як організованої, специфічної форми подорожей. Ф.Бекон «Про подорожі».

Тема 4. Становлення туризмологічної освіти та науки про туризм

Першій період – доіндустріальний – накопичення знань про туризм та їх раціональне узагальнення. Другий період – індустріальний – виникнення наукових знань про туризм (два етапи); перший етап (друга половина XIX ст.) - створення туризмологічних моделей розвитку туризму, розробка туристичної термінології; другий етап (з початку XX ст.) – інституціоналізація туристичної освіти та науки.

Виникнення національних туризмознавчих шкіл: Австрійська, німецька, англійська, датська, швейцарська, французька, американська, польська, болгарська. Початок створення теорії туризму. Заснування міжнародних, наукових і громадських організацій: Міжнародна академія

туризму; Міжнародний центр по вивченню проблем туризму, Всесвітня туристська організація та інші. Розвиток туризмологічного знання в країнах СНД.

Тема 5. Туристична освіта та туризмознавчі дослідження в СРСР

Розуміння сутності «пролетарського туризму» в публікаціях 1920-1930-х років. Парці В.П.Антонова-Саратовського та М. Криленко. Школа рекреаційної географії проф. В.С.Преображенського. Уявлення про рекреаційну систему. Праці Р.Р.Родомана, Є. А. Котлярова, Н. П. Крачила. Соціальні аспекти туризму: Абуков А. Х., Квартальнов В. А., Федрченко В. К., Економічні аспекти туризму: Азар В. І., Ананьев М. А.

Тема 6. Українські туризмологічні школи

Становлення туристичної освіти в незалежній Україні. Університетські туризмологічні школи: Київська, Львівська, Харківська. Географічні туризмологічні дослідження: Бейдик О. О., Любіцева О. О., Смірнов І. Г. Економічні туризмологічні дослідження: Мальська М. П., Ткаченко Т. І. Соціальні туризмологічні дослідження: Пазенок В. С., Сокол Т. Г., Федорченко В. К. Туризмологічні часописи.

Тема 7. Сучасна західна туризмологія в особистостях

Характеристика наукового доробку. Дональд Хокинс (Donald E. Hawkins, США), Брент Ричи Дж. Р. (J. R. Brent Ritchie, Канада), Джафар Джафари (Jafar Jafari, США); Девід Ейри (David Airey, Велика Британія), Бернар Моруччи (Bernard Morucci, Франція), Паулина Шелдон (Professor Pauline Sheldon, США), Крис Купер (Professor Chris Cooper, Нова Зеландія), Кэй Чон (Professor Kaye Chon, Гонконг, Китай), Ерик Коэн (Erik Cohen, Ізраїль), Тедж Вир Сингх (Tej Vir Singh, Індія), Едуардо Файос-Сола (Eduardo Fayos-Solà, Іспанія).

ЧАСТИНА 2. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ СКЛАДОВІ ТУРИЗМОЛОГІЇ

Тема 8. Понятійний апарат туризмології

Понятійний апарат туризмології, її тезаурус. Сутність системоформуючих категорій туризмології: «подорож», «подорожани», «дестинація», «рекреаційні ресурси», «туристський продукт», «тур» та ін. Принципи, методи та функції туризмології. Туризмологічна проблемологія.

Тема 9. Дисциплінарні кластери туризмології

Філософія туризму як методологічна та концептуальна основа туризмології. Історія та антропологія туризму. Географія туризму. Соціологія туризму. Культурологія туризму. Психологія та етика туризму. Педагогіка туризму. Проблеми формування особистості засобами виховання, навчання і

розвитку у контексті гуманітарно-соціальних функцій туризму. Праксеологія туризму.

Тема 10. Соціальні теорії туризму

Концепція «псевдоподії» Даніеля Бурстіна. Різниця між туристами і мандрівниками Д.Маккеннел vs Д.Бурстін: автентичність досвіду і театралізована реальність.

Нельс Грабурн: вкоріненість священного ритуалів переходу. Ідеальні типи туристів: різниця досвіду. Концептуалізація туристського досвіду.

Джон Уррі: мобільність та її метафори. ХХІ століття – століття мобільності. Втілення мобільності/нова соціальність: скейп і потоки. Метафори мобільності (кочівник, бродяга, турист, корабель, готель, мотель).

Туризм і споживання: Зігмун Бауман. Споживання фордистської (масове) і посфордистское. Туризм і візуальне споживання. Роль фотографії в туризмі. Організація простору під впливом погляду туриста. Фіксація погляду в фотографії та роль фотозображення у формуванні туристичних просторів. «Синдром Кодака». Фотографія та ідеалізація туристичних просторів.

Тема 11. Педагогіка туризму

Педагогічні орієнтири туризмології. Функції педагогіки туризму: аксіологічна, рекреаційна, дидактична, менеджерська. Теоретичні основи туристичного виховання. Принципи та методи виховання. Зміст виховання. Роль туризму в формуванні моделей національної ідентичності.

Глобальний етичний кодекс туризму.

Тема 12. Сфера туризму як туристична система

Поняття туристичної системи. Структура туристичної системи: Соціальна підсистема туристичної системи. Економічна підсистема туристичної системи. Територіальна підсистема туристичної системи. Динамічні властивості туристичної системи. Туристична система і зовнішнє середовище. Ефективність функціонування туристичної системи. Історія розвитку економіки туризму

Тема 13. Економічна підсистема туризму

Основні компоненти і завдання економічної підсистеми туризму. Туристична індустрія. Туристичний продукт. Туристичний ринок. Процес створення цінностей. Еволюція туристичних потреб. Маркетинг взаємодії. Туристичний досвід та туристичний продукт.

Тема 14. Концепція сталого розвитку в туризмі

Історичні передумови виникнення концепції сталого розвитку. Основні принципи концепції сталого розвитку. Принципи сталого розвитку туризму. Глобальний етичний кодекс туризму і його роль у забезпеченні сталого розвитку. Система екологічного менеджменту як вимога сталого розвитку туризму. Індикатори сталого розвитку туризму.

Тема 15 Освіта та кар'єра в туризмі

Сучасний ринок праці у сфері туризму. Управління знаннями в індустрії туризму. Безперервна професійна освіта у сфері туризму. Планування кар'єри майбутнього фахівця у сфері туризму.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	інд	ср		л	п	інд	ср
Розділ 1. Генеза туризмологічного знання										
Тема 1. Туризмологія як соціогуманітарна наука	6	2	2		2	7	1			6
Тема 2. Основні тенденції розвитку туризму в сучасному світі	7	2			5	7	1			6
Тема 3. Осмислення феномену подорожей у передтуризмологічній літературі	9	2	2		5	6				6
Тема 4. Становлення туризмологічної освіти та науки про туризм	8	1	2		5	9	1			8
Тема 5. Туристична освіта та туризмознавчі дослідження в СРСР	11	1			10	9				9
Тема 6. Українські туризмологічні школи	15	2	1		12	15	1			14
Тема 7. Сучасна західна туризмологія в особистостях	9	2	1		6	12				12
Разом за розділом 1	65	12	8		45	65	4			61
Розділ 2. Теоретико-методологічні складові туризмології										
Тема 8. Понятійний апарат туризмології	7	2			5	11	1			10
Тема 9. Дисциплінарні кластери туризмології	20	3	2		15	11	2			9
Тема 10. Соціальні теорії туризму	13	1	1		11	7				7
Тема 11. Педагогіка та психологія туризму	6	1			5	6				6
Тема 12. Сфера туризму як туристична система	12	2			10	15	1			14
Тема 13. Економічна підсистема туризму	7	2			5	13	1			12
Тема 14. Концепція сталого розвитку в туризмі	14	2	2		10	13	1			12
Тема 15. Освіта та кар'єра в туризмі	6	1			5	9				9
Разом за розділом 2	85	14	5		66	85	6			79
Усього годин	150	26	13		111	150	10			140

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Туризмологія як соціогуманітарна наука	2
2.	Осмислення феномену подорожей у передтуризмологічній літературі	2
3.	Становлення туризмологічної освіти та науки	2
4.	Українські туризмологічні школи	1
5.	Сучасна західна туризмологія в особистостях	1
6.	Дисциплінарні кластери туризмології	2
7.	Соціальні теорії туризму	1
8.	Концепція сталого розвитку в туризмі	2
	Разом	13

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	<p>Підготовка до семінару на тему: «Туризмологія як соціогуманітарна наука»</p> <ul style="list-style-type: none"> - Туризм як об'єкт наукового пізнання. Дисциплінарні підходи у вивченні туризму - Предмет, об'єкт та завдання туризмології як навчальної та наукової дисципліни. Місце туризмології в системі туризмознавчих дисциплін - Туризмологія, туризмознавство, туристика: проблеми самоназви наукової теорії туризму 	2	6
2	<p>Основні тенденції розвитку туризму в сучасному світі</p> <p>Самостійне вивчення основних тенденцій розвитку ринку міжнародного туризму на основі опрацювання Барометру ЮНВТО за поточний рік</p>	5	6
3.	<p>Підготовка до семінару на тему: «Осмислення феномену подорожей у передтуризмологічній літературі»</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подорож як феномен та феноменологія подорожей - Подорожі як феномен освіти: історія та сучасність - Критерії та види подорожей - Філософія подорожей в сучасній художній літературі 	5	6
4.	<p>Становлення туризмологічної освіти та науки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Підготовка доповідей «Проблемні поля західної туризмологічної періодики»: <p>Tourism Management, Annals of Tourism Research, Journal of Sustainable Tourism, International Journal of Tourism Research, Current Issues in Tourism, Journal of Hospitality & Tourism Research, Journal of Travel & Tourism Marketing, Tourism Geographies, Tourism Economics, Tourism Management Perspectives, Tourism Review, Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism, Tourism and Hospitality Research, Tourism Planning & Development, Asia Pacific Journal of Tourism Research, Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education, International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research, Tourism Recreation Research, Worldwide</p>	5	8

	Hospitality and Tourism Themes, Journal of Human Resources in Hospitality & Tourism		
5	<p>Самостійне опрацювання питань за темою : «Туристична освіта та туризмознавчі дослідження в СРСР»</p> <p>Ідеологічна природа туризму. Пролетарський туризм. Криленко М. Становлення рекреаційної географії в СРСР. Предмета сутність рекреаційної географії як науки про діяльність людей у вільний час. Внесок монографії «Теоретичні основи рекреаційної географії» (1975 р.) у розвиток туризмознавчих досліджень. Концепція територіальної рекреаційної системи (ТРС) В. С. Преображенського. Системні характеристики ТРС. Недоліки моделі ТРС та вчення про рекреацію.</p> <p>Написання есе на книги: Semmens K. (2005) Seeing Hitler's Germany: Tourism in the Third Reich Советское зазеркалье: иностранный туризм в СССР в 1930-1980-е годы: учебное пособие. М., 2007.</p>	10	9
6.	<p>Підготовка доповідей в рамках теми: «Українські туризмологічні школи»</p> <p>Туризмологічні школи класичних університетів України: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Львівський національний університет імені Івана Франка, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Одеський національний університет (характеристика наукового доробка). Університетські центри туризмологічної освіти та науки в Україні: Київський національний торговельно-економічний університет, Київський університет туризму економіки та права та ін.</p>	12	14
7.	<p>Вивчення літератури в рамках теми: «Сучасна західна туризмологія в особистостях»</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дональд Хокинс (Donald E. Hawkins, США); - Brent Ричи Дж. Р. (J. R. Brent Ritchie, Канада); - Джафар Джафари (Jafar Jafari, США); - Дэвид Эйри (David Airey, Велика Британія); - Бернар Моруччи (Professor Bernard Morucci, Франція); - Паулина Шелдон (Professor Pauline Sheldon, США); - Крис Купер (Professor Chris Cooper, Нова Зеландія); - Кэй Чон (Professor Kaye Chon, Гонконг, Китай); - Эрик Коэн (Erik Cohen , Ізраїль); - Тедж Вир Сингх (TEJ VIR SINGH , Індія). - Эдуардо Файос-Сола Professor Eduardo Fayos-Solà (Університет Валенсії, Іспанія) - Річард Батлер (Professor Richard Butler) 	6	12
8.	<p>Розробка глосарію за темою «Понятійний апарат туризмології»</p> <p>Основні туризмологічні концепти: подорож, гостинність, туризм, турист, рекреація, туристична індустрія, туристична дестинація та ін.</p>	5	10
9.	<p>Дисциплінарні кластери туризмології</p> <p>Підготовка питань семінарського заняття: Основні підходи та здобутки філософії туризму, географії туризму,</p>	15	9

	соціологія туризму, культурологія туризму, психологія та етика туризму, критичний напрямок туристичних досліджень		
10.	<p>Педагогіка туризму Основи туристичного виховання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мета і завдання туристського виховання - Закономірності виховання в туризмі - Принципи туристського виховання - Аксиологія туристського виховання - Естетична функція педагогіки туризму - Методи виховання, їх класифікація <p>Міжнародний досвід туристичної освіти</p> <ul style="list-style-type: none"> - Практика підготовки фахівців сфери туризму в західноєвропейських країнах - Досвід навчання працівників туризму в США <p>[Федорченко В.К. Педагогіка туризму: Навч. посібник / Федорченко В.К., Фоменко Н.А., Скрипник М.І., Цехмістрова Г.С., К.: ВД "Слово", 2004. - 296 с.]</p>	5	6
11.	<p>Соціальні теорії туризму Самостійне опрацювання окремих параграфів підручника: [Покровский Н.Е., Черняева Т.И. Туризм: от социальной теории к практике управления: Учебник. – М.: Университетская книга; Логос, 2008. – 424 с.]</p> <ul style="list-style-type: none"> - Концепція псевдобуття Д. Бурстіна - Д. МакКеннел та Д. Бурстін: автентичність досвіду та театралізована справжність - Н. Грабурн: укоріненість священного - Ідеальні типи туристів - Дж. Уррі: мобільність та її метафори - XXI століття – століття мобільностей - Метафори мобільності - Сучасні кочівники - Полеміка з Бурстіном и МакКеннелом - Туризм як пригода і захоплює видовище - The Gaze – погляд туриста - Туризм і споживання: З. Бауман - Туризм і візуальне споживання. Роль фотографії в туризмі 	11	7
12.	<p>Сфера туризму як туристична система Самостійне опрацювання наступних питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Основні властивості туристичної системи: цілісність, впорядкованість, сталість, стабільність, мінливість, рухливість <p>[Милинчук Е.С. Системный подход к исследованию основных проблем туризма // Туризм и культурное наследие: Межвузовский сборник научных трудов. Саратов. Научн. публ. СГУ. Вып. 1, 2004. С. 3-9. – Режим доступа: http://tourlib.net/statti_tourism/milinchuk2.htm].</p> <ul style="list-style-type: none"> - Аналіз моделей системи туризму <p>[Височан О. С. Туризм як система / О. С. Височан // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2014. - № 797. - С. 25-38. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2014_797_6].</p>	10	14
13.	<p>Самостійне опрацювання питань за темою: Економічна підсистема туризму Історія розвитку економіки туризму Мультиплікативний ефект в туризмі (ознайомлення з TSA: RMF –</p>	5	12

	Рекомендації по методології допоміжних рахунків індустрії туризму) Конкурентоспроможність країн у сфері подорожей та туризму (Ознайомлення зі звітом за поточний рік Travel & Tourism Competitiveness Index — TTCI) Підготовка есе на публікацію: F. Higgins-Desbiolles (2006). More than an “industry”: The forgotten power of tourism as a social force, Tourism Management 27, p. 1192–1208		
14.	Підготовка до написання есе в рамках теми: « Концепція сталого розвитку в туризмі » Порядок денний в галузі сталого розвитку Внесок туризму в Цілі сталого розвитку Сталий туризм та Відповідальний туризм	10	12
15.	Підготовка есе на тему: Яким Ви бачите майбутнє професій в туристичній галузі. Підготовка до написання поточного контролю	5	9
Разом		111	140

6. Методи контролю

Згідно з наказом № 0202-1/260 від «07» серпня 2020 р. лекції проводяться виключно в онлайн режимі із застосуванням платформ для відеоконференцій: ZOOM, Skype, Google Meet. 25-30% часу лекції обов’язково резервується для запитань, дискусій, обговорення навчального матеріалу.

Семінарські (практичні) заняття можуть проходити в аудиторії (до 20 осіб), чи в дистанційний формі.

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (усні відповіді, доповіді, групова дискусія,);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки індивідуальних завдань в ході самостійної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування, написання есе);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні, прогностичні та інші задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних та хмарних технологій;
- контроль та оцінювання вмінь та навичок вирішувати кейсові проблемні завдання із розподілом ролей в командах;

- контроль та оцінювання виконання індивідуальної семестрової роботи.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у вигляді письмового екзамену. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння всіх тем дисципліни.

Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти надається можливість скласти залікову роботу в тестовій формі (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Переддипломний семінар».

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

7. Методи навчання

Методи навчання, як впорядковані способи взаємопов'язаної, цілеспрямованої діяльності викладача та студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань, реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання (конкретні дії викладача та студентів), спрямовані на реалізацію вимог методів.

Засоби навчання – різноманітне навчальне обладнання, яке використовується у системі пізнавальної діяльності, зокрема, технічні засоби.

7.1. Словесні методи навчання:

- лекція;
- бесіда;
- розповідь;
- пояснення.

7.2. Наочні методи навчання:

- ілюстрація;
- демонстрація.

7.3. Практичні методи навчання:

- метод робіт з письмовими джерелами;
- метод робіт з аудіо/ відеоматеріалами;
- практичні заняття.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота									Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1					Розділ 2				60	40	100
T1	T3	T4	T6	T7	T9	T14	T15	Індивідуаль- не завдання			
5	5	5,5	5	5	5	5	5,5	10			
семінар	семінар	Семінар, доповіді	Доповіді	семінар	Доповіді	есе	Семінар, доповіді				

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль – 60 балів.

З них:

- активна робота на семінарських заняттях – 50 балів;
- індивідуальне завдання – 10 балів.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступ та виконання письмового завдання (есе, презентація, виступ з доповіддю)	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість

	тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання

Доповнення виступу:

1 бали – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

1 бали отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

0,5 бал отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Критерії оцінювання індивідуального завдання з дисципліни «Туризмologia: теорія туризму»:

- оформлення роботи 2 бали;
- повнота викладеної інформації 8 балів;
- захист роботи 2 бали.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену): виконання індивідуального завдання, підготовка доповідей та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 30 балів.

Підсумковий контроль 40 балів, в т. ч:

3 теоретичних питання – 40 балів. Перші два питання – 2*15, третє питання – 10 балів.

Питання до екзамену додаються.

Бали за відповіді на теоретичні питання викладач виставляє після усної співбесіди. За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання екзамену, становить 50 балів. Бали за відповіді на теоретичні питання викладач виставляє на оголошенні екзаменаційних оцінок після усної співбесіди.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за чотирьохрівневою шкалою оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Базова література

1. Басюк Д.І. Основи туризмології: навчально-методичний посібник. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2005. – 204 с.
2. Вишневська О. О. Феномен туризму у сучасному соціокультурному просторі: Монографія / Вишневська О. О. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. – 296 с.
3. Герасименко В. Г. Туризмология как современное междисциплинарное направление исследования туризма // Известия Сочинского государственного университета. 2013. № 2 (25). – С. 49-54
4. Ердавлетов С.Р. Основи туризмологии: учеб.-метод, пособие. - Алматы: Казак Университеті, 2009.
5. Зорин И.В., Квартальнов В.А. Туристика. - М. : Советский спорт, 2001.
6. Квартальнов В.А. Туризм. - М. : Финансы и статистика, 2002. - 320 с.
7. Крачило Н.П. Основи туризмоведения. - К. : Вища школа, Головное издательство, 1980. – 118 с.
8. Любіцева О.О. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник / О.О.Любіцева, В.К. Бабарицька. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 335с.
9. Любіцева, О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). - 3-є вид., переробл. та допов. [Текст] : навч. посібник / О.О. Любіцева. - К.: «Альтпрес», 2005. - 436 с.
10. Окишев П.А. Основи туризмоведения. - Томск, 2005.
11. Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Теоретичні основи туризмології: навч. пос. – К.: «Ніка-Центр», 2005. – 316 с.
12. Парфіненко А. Ю. Кафедри туристичного бізнесу Каразінського університету – 10 років (рефлексії на туризмологічну тематику) // Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети: Матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції з нагоди 10 річчя кафедри туристичного бізнесу (20 листопада 2015 р.). – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – С. 14-18.
13. Парфіненко А. Ю. До питання про інституціоналізацію туризмологічної освіти та науки в Україні // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». – 2016. - Вип 5. – С. 128-133.
14. Покровский Н.Е., Черняева Т.И. Туризм: от социальной теории к практике управления: учебное пособие. – М.: Университетская книга, Логос, 2009. – 400 с.
15. Сакун Л.В. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира : монография. - К. : МАУП, 2004. - 399 с.

16. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія (2-ге вид. від. ред. доп.), КНТЕУ, 2009 - 436 с.
17. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / В. К. Федорченко, В. С. Пазенок, О. А. Кручек та ін. – К.: ВЦ «Академія», 2013. – 368 с.
18. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: науково-навчальне видання. - К. : КУТЕП, 2008. - 825с.
19. Федорченко В.К. Педагогіка туризму / Федорченко В.К., Фоменко Н.А., Охріменко М.І., Цехмістрова Г.С. . – К.: Вид. Дім «Слово», 2004. – 296 с.
20. Філософія і культурологія туризму. – К.: КІТЕП, 2001. – 138 с.
21. Філософія туризму: навч. посібник / за ред. В.К. Федорченка, В.С. Пазенка. - К. : Кондор, 2004. - 268 с.
22. Філософські нариси туризму: Науково-навч. видання / За ред. Пазенка В.С. – К.: Український Центр духовної культури, 2005. – 328 с.

Допоміжна література

23. Бауман З. Глобализация: последствия для человека и общества. – М.: Весь мир 2004.
24. Бэкон Ф. О путешествиях // Соч. в 2 т. – Т.2. – М., 1972. – 428 с.
25. Головашенко О.В. Туризм як форма соціальної активності людини: соціально-філософський аналіз. Автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. філос. наук / О.В.Головашенко. – Запоріжжя, 2002. – 18 с.
26. Данильчук В.Ф. Методологічні основи формування і розвитку туристичної діяльності на промисловій території: Автореф. дис. ...д-ра екон. наук / В.Ф.Данильчук. – Донецьк, 2009. – 36 с.
27. Доклад Всемирной туристской организации о вспомогательном счете / Измерение экономического воздействия туризма: Всемирная конференция (Ницца, Франция, 15-18 июня 1999 г.) /ВТО. – <http://unstats.un.org/unsd/stat.com>.
28. Дурович А. Маркетинговые исследования в туризме: Учеб. – практ. пособие / А. Дурович, Л.Анастасова. – М.: Новое знание, 2002. – 348 с.
29. Енджейчик И. Современный туристический бизнес. Экостратегии в управлении фирмой: Пер. с пол. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 320с.
30. Квартальнов В.А. Биосфера и туризм: Глобальное взаимодействие и экология, география научных исследований территорий туристического назначения, культура мира системы трудовых миграций, педагогика, социология и стратегия управления. В 5 т. – Т.1 Теория и практика туристских исследований. – М.: Наука, 2002. – 271 с.
31. Квартальнов В.А. Теория и практика туризма: Учебник. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 672 с.
32. Котляров Е.А. География отдыха и туризма: формирование и развитие территориальных рекреационных комплексов. – М.: Мысль, 1978. – 238 с.

33. Крачило Н.П. Экономико-географические проблемы туризма и его эффективность (вопросы теории, методики и практики): Автореф. дис. на соискание ученой степени д-ра геогр. наук / Н.П.Крачило. – К., 1992. – 35с.
34. Лук'янова Л.Г. Освіта в туризмі: навч. метод. посіб. – К.: Вища школа, 2008. – 719 с.
35. Лукашевич М.П., Шандер Ф.Ф. Соціологія туризму. Курс лекцій. – Ужгород, 2008. – 340 с.
36. Лукашевич О.Н. Психология туризма: концептуальное определение. – К.: КУТЕП, 2004. – 228 с.
37. Мініч І.М. Соціальні чинники і функції інфраструктури туризму: соціологічний аналіз: Автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. соціол. наук / І.М. Мініч. – К., 2002. – 18 с.
38. Монтень М. Опыты. В 3 кн. Кн.3-я / Об опыте. Глава XIII. – СПб: Кристалл, Респекс, 1998. – 704 с.
39. Нешков М., Дъбева Т., Въвение в туризма. – Варна, 2001. – 245 с.
40. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство. Навчальний посібник / Парфіненко А. Ю. – Х.: Бурун-Книга, 2009. – 288 с.
41. Парфіненко А. Ю. Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації / Парфіненко А. Ю. – Х.: Бурун-книга, 143 с.
42. Родоман Б.Б. Поляризация ландшафта как средство сохранения биосферы и рекреационных ресурсов // Ресурсы, среда, расследования. – М.: Наука, 1974.
43. Смолій В.А. та ін. Енциклопедичний словник довідник з туризму / За заг. ред. В.К.Федорченка. – К.: Слово, 2006. – 372 с.
44. Соболева Е.А. Статистика туризма: статистическое наблюдение. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 160 с.
45. Теоретические основы рекреационной географии / Отв.ред. В.С.Преображенский. – М.: Наука, 1975.
46. Туризм в системі пріоритетів регіонального розвитку: Монографія / Під ред. проф. В. В. Александрова. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 287 с.
47. Туристичний імідж регіону: Монографія / За ред. Парфіненко А. Ю. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 315 с.
48. Урри Д. Туристское созерцание и «окружающая среда» / Урри Д. // вопросы социологии. – 1996. – Вып. 7. – С. 39-47.
49. Федорченко В.К. Підготовка фахівців для сфери туризму: теоретичні та методологічні аспекти. – К.: Вища школа, 2002. – 350 с.
50. Федорченко В.К., Дворова Т.А. Історія туризму в Україні: навч. посіб. – К.: Вища школа, 2002. – 195 с.
51. Федорченко В.К., Костюкова О.М., Дворова Т.А., Олексійко М.М. Історія екскурсійної діяльності в Україні: навч. посіб. – К.: Кондор, 2004. – 166 с.
52. Фоменко Н.А. Педагогіка вищої школи: методологія, стандартизація туристичної освіти. – К.: Вид Дім «Слово», 2005. – 216 с.

53. Франжіаллі Ф. Тенденції розвитку міжнародного туризму. – К., 2002. – 25с.
54. Charles R Goeldner, J.R. Brent Ritchie, Robert W. McIntosh. Tourism: Principles. Practices. Philosophies. Eighth Edition. USA – 1999. – 562 с.
55. Cohen E. Contemporary tourism – trends and challenges: sustainable authenticity or contrived post-modernity? // Tourism: Critical in the Social Sciences. Vol. I /ed. By S. Williams. – London; N.Y.: Routledge, 2004.
56. Cohen E. Phenomenology of tourist experiences // The Journal of British Sociological Association. 13(1979): pp 179-201.
57. Cohen E. Who Is a Tourist? A Conceptual Review // Sociological Review. – 1974. Vol. 22.
58. Gluksmann R Die? Wissenschaftliche Behandlung des Fremdenverkehrs // Zeitschrift fur verkehrsurissenschaft. – 1930.
59. Graburn N. The Ethnographic Tourist // The Tourist as a metaphor of the Social World / ed. By Graham Dann. – Wallingford CAB International, 1998.
60. Graburn N. Tourism as the sacred Journey // Hosts and guests. The anthropology of tourism / V.Smith (Ed.) 2 nd ed. – Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1989.
61. Holden Andrew. Tourism Studies and the Social Sciences. London ; New York : Routledge, 2005.
62. Lengkeek J. On the multiple realities of leisure a phenomenological approach to the otherwise of leisure //Loisir et societe / Society and Leisure, 19(1996): pp 23-40.
63. Leszycki S. Wspolczesne zagadnienia turyzmy. – Krakow, 1937.
64. Leszycki S. Zagadnienia geografii turysmu. – Krakow, 1937.
65. Mac Cannel D. The Tourist: A New Theory of the Leisure Class. – New York: Schocken, 1976.
66. Nash D. Anthropology of Tourism. – Oxford: Elsevies, 1996.
67. Pearce D. Tourist Development, Longmen, 2 nd end 1989. – 293 с.
68. Pearce D.G. and Butler R.W. (eds) Contemporary Issues in Tourism Development Routledge, 1999. – 348 p.
69. Pearce D.G. and Butler R.W. (eds) Tourism Research: Critiques and Challenges Routledge, 1992. – 312 p.
70. Przeclawski, K. Czlowiek a turystyka – zarys socjologii turystyki / K.Przeclawski. – Krakow: Albi, 1996.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

71. Долженко Г. П. Туризмология, туризмование или туристика // Труды международной туристской академии. [Електрон. ресурс]. Спосіб доступу: – <http://gennadiy-dolzhenko.ru/a25.html>.
72. Зорин И. Феноменология путешествий как предмет туристики. [Електрон. ресурс]. Спосіб доступу: – http://www.rmat.ru/rurector1?r421_id=5.
– Федорченко В.К. Туризмология как наука. Основные парадигмы теории туризма / Федорченко В. К. [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

<http://cyberleninka.ru/article/n/turizmologiya-kak-nauka-osnovnye-paradigmy-teorii-turizma>.

73. <http://www.unctad.org> – офіційний сайт UNCTAD.
74. <http://www.unesco.org/new/ru> – офіційний сайт ЮНЕСКО.
75. <http://www2.unwto.org/ru> – офіційний сайт ЮНВТО

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom, Skype, Google Meet проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Moodle, Google Classroom проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **екзамен дистанційно**.